

«Η Πέτρα» του Μάριους φον Μάγενμπουργκ από τον ΘΟΚ

Μετάφραση: Γιώργος Νεοφύτου

Σκηνοθεσία: Αθηνά Ξενίδου

Σκηνικά/Κοστούμια:

Σταύρος

Αντωνόπουλος

Μουσική: Γιώργος

Κολιάς

Κίνηση: Μαρία Μέση

Σχεδιασμός

φωτισμών: Γιώργος

Κουκουμάς

Video Art: Έφη

Μοδέστου

Παίζουν: Νεοκλής

Νεοκλέους, Έλενα

Παπαδοπούλου,

Αννίτα Σαντοριναίου,

Στέλλα Φυρογένη,

Αντωνία

Χαραλάμπους, Νιόβη

Χαραλάμπους

Ο ΘΟΚ συνεχίζει γερμανικά. Μετά από τον Μπρεχτ ανεβαίνει «Η Πέτρα» του Μάριους φον Μάγενμπουργκ, ένα γερμανικότατο έργο σ' ό,τι αφορά το περιεχόμενο και τη μορφή του. Ποτέ δεν υπήρξα οπαδός των συνήθως παρατραβηγμένων διασυνδέσεων αλλού και για άλλα γραμμένων έργων με την κυπριακή πραγματικότητα, αλλά αυτή τη φορά, όλα όσα έκανε ο Γερμανός συγγραφέας με τη δική του εθνική, οικογενειακή, προσωπική μνήμη, μου προκαλούν απεγνωσμένη επιθυμία (υπάρχει τέτοιο συναίσθημα;) να υπάρξω θεατής ενός κυπριακού θεατρικού έργου, στο οποίο ο συγγραφέας θα καταφέρει να περάσει εαυτόν πρώτα, ύστερα τους ήρωές του και μετά όλους εμάς από τέτοια ανάλυση μνήμης και ανάκριση συνείδησης.

Κάποιες από τις τελευταίες παραγωγές του ΘΟΚ υπήρξαν φλύαρες, η σκηνική πολυλογία έπνιγε τη φωνή του συγγραφέα. Θα ονόμαζα τη στάση της σκηνοθετιδας Αθηνάς Ξενίδου απέναντι στο έργο του Μάριους φον Μάγενμπουργκ υπεύθυνη. Όλα στην παράστασή της εξυπηρετούν την καθαρότητα στη μετάδοση του νοήματος ενός έργου γραμμένου με όχι απλό τρόπο. Μια περίοδος εξήντα ετών της ιστορίας μιας οικογένειας, ενός σπιτιού, μιας χώρας δίνεται μέσα από τις συνεχόμενες μετακινήσεις στον χρόνο. Η ρευστότητα του χρόνου με τις συνεχώς εναλλασσόμενες κατευθύνσεις ροής έρχεται σε αντίθεση με τη σταθερότητα του χώρου, του σκηνικού χώρου και του χώρου της δράσης. Ο συγγραφέας παίρνει τον χώρο ενός σπιτιού ως στατικό περίγραμμα, ως στέρεα κορνίζα της κυλιόμενης ιστορίας. Ο σκηνογράφος Σταύρος Αντωνόπουλος υλοποιεί αυτό το στοιχείο με το κεντρικό παράθυρο, όπου η ροή των σύννεφων στον βαρύ γκρίζο ουρανό παραπέμπει στον χρόνο που κυλάει μέσα από το σπίτι/πατρίδα/γη. Το κάτασπρο σκηνικό καλεί να επικεντρωθούμε στα ουσιώδη, απαξιώνει τις επουσιώδεις λεπτομέρειες. Ο αγκυλωτός σταυρός δεν είναι λιγότερο απειλητικός στη λευκή του εκδοχή, αυτό λέει

ο σκηνογράφος, αυτό λέει και ο συγγραφέας. Η τηλεόραση στην άκρη του σκηνικού, σαν ακόμα ένα σταθερό περίγραμμα του ρέοντος χρόνου, μετράει τις εποχές, ο λευκός τοίχος απέναντι ανοίγει προς τον έξω κήπο μέσω βιντεοπροβολών που απεικονίζουν τις τελετουργίες με την πέτρα (Έφη Μοδέστου).

Ένα σπίτι στη Δρέσδη αλλάζει ιδιοκτήτες. Μέχρι το 1935 ανήκε σε μια οικογένεια Εβραίων, η οποία αναγκάζεται να το πουλήσει σε νεαρό ζευγάρι Γερμανών, καθώς η χώρα τους απωθεί, τους διώχνει, πριν να αρχίσει να τους καταβροχθίζει, όπως τα άλλα εβραϊκής καταγωγής παιδιά της. Είναι η απαρχή μιας από τις ιστορίες του έργου. Στα επόμενα εξήντα χρόνια οι τρεις γενεές της οικογένειας Χάι-

σιγκ ερμηνεύουν το αρχέτυπο γεγονός, η κόρη και η εγγονή εκείνου του ζευγαριού έχουν την ανάγκη να λευκάνουν τη μνήμη των γονιών και παππούδων, να αποδώσουν σ' αυτούς την ηθικά άμεμπτη θέση στο μαύρο για την ιστορία της Γερμανίας εβραϊκό θέμα. Ο Μάριους φον Μάγενμπουργκ επιστρέφει συνεχώς στις μέρες του 1935, με αποκαλυπτικές σκηνές που ανατινάζουν τον μεταγενέστερο μύθο, όπου οι πράξεις και η στάση του ζευγαριού Χάισινγκ ακυρώνουν το συνειδησιακό άλλοθι των απογόνων τους. Μια πέτρα που ρίχτηκε από τους νεοναζί νεολαίους στο παράθυρο του στιγματισμένου, ως εβραϊκού, σπιτιού μετατρέπεται σε σύμβολο, συμβολικός είναι και ο ενταφιασμός της στον κήπο του σπιτιού και η δεύτερα της αποκαλυπτική παρουσία. Η πέτρα της ιστορικής αλήθειας και της εξαντλητικής αυτογνωσίας σπάει τα παρηγορητικά τζάμια των μύθων.

Ο συγγραφέας περνά με τις ιστορίες του την μεταπολεμική ιστορία της Γερμανίας, με τον διαμελισμό και την επανένωσή της. Οι σχέσεις των εκάστοτε ιδιοκτητών αντανakλούν τις συγκρούσεις των μύθων και των αληθειών της ανατολικής και της δυτικής γερμανικής καταγωγής.

Το κείμενο υπαγορεύει τη φόρμα της παράστασης. Κάποια από τα πρόσωπα είναι εγκλωβισμένα στον χρόνο τους, καθώς η ιστορία τους τελειώνει με το φευγικό ή τον θάνατό τους, άλλα μετακινούνται μεταξύ των ηλικιών τους, αλλάζοντας ταυτόχρονα και τη στάση τους απέναντι στα γεγονότα, όλοι όμως είναι πάντα παρόντες στη σκηνή. Η φόρμα απαιτεί τον Schaubühne συνδυασμό της αποστασιοποιημένης συμβατικότητας και του εξπρεσιονισμού και η Αθηνά Ξενίδου θέτει τον στόχο της στυλιστικής ενότητας στη δυνατή εξέδρα ηθοποιών της. Σε κάποιες περιπτώσεις η ατομική μανιέρα διαπέρναι αυτή τη στυλιστική ενότητα. Θεωρώ ότι η Στέλλα Φυρογένη έκανε σπουδαίο ρόλο σ' αυτό το σημαντικό έργο και σ' αυτή τη σοβαρή παράσταση.

Νόνα Μολέσκη

nona.moleski
@philelefttheros.com

